

de watten, waarin ik hem gedurende den nacht gepakt had, een glasscherfje liggen. Daar ik zeker wist, dat er in de watten geen glas geweest was en *evenzeker*, dat er geen glas tusschen de stoppels van den jongen vogel was blijven zitten, moet ik wel tot de conclusie komen, dat het Draaihalsje dit stukje glas door den bek heeft uitgeworpen, op dezelfde wijze als zangvogels dit soms doen met de onverteerbare dekschilden van kevers. Hoe komen de oude vogels er intusschen toe hunne jongen zulke onverteerbare, wellicht schadelijke zaken te voeren?

Nog moet ik protesteeren tegen de opmerking van Brehm*) en andere schrijvers, dat de Draaihals even onzindelijk op zijn nest zou zijn als b.v. de Hop. Duidelijk heb ik gezien, dat de oude vogels de ontlasting der jongen keurig netjes in den bek weer wegdragen en ook in 't nestkastje zelf, trof ik in 't geheel geen excrementen der jongen aan.

Ede.

J. L. F. DE MELJERE.

*) Brehm zegt o.a.: »Zur Unehre des Wendehalses müssen wir berichten dasz sein nest in Unreinlichkeit dem des Wiedehopfs gleichkommt.«

Paddenhistorie.

Op een avond was ik getuige van een grappigen strijd tusschen een pad en een tor, welke u misschien wel zal intreseeren. In onze veranda komt dikwijls 's avonds een pad zijn maaltijd met vliegen doen; of hij ze in 't donker ook weet te vinden, weet ik niet, wel dat wij hem goed konden waarnemen bij het lamplicht. Zoodra hij een vlieg gewaar werd, sloop hij op de eigenaardige paddenmanier, beentje voor beentje er heen, fixeerde de vlieg, die er zoodra de pad de bek opende, invloog. De pad maakte een smekkend geluid en dit bedrijf was afgeloopen. Dit was evenwel maar een gewone vangst, doch eensklaps viel er een tor (de groote van een wesp hebbende) voor hem op de grond neer, zeker door de lamphitte getroffen; op de rug bleef hij tenminste liggen draaien. Weer voorzichtige nadering, doch deze vloog niet als gehyponotiseerd in zijn bek. Toch was de tor in een oogwenk ingeslikt, maar o wee, dat was een wat te harde kluij en met de meeste spoed, werkte mijnheer pad de tor, met behulp van zijn voorpootje er uit, gaapte eenige keeren en volgde hem zoodra de tor op de grond lag een scherp hoog kwiekrend geluid. Wie deed dit nu, de pad of de tor? Ik nam de laatste eens op de tafel en bemerkte door hem eens in zijn buikje te kietelen (dat tusschen twee haakjes heel vies met ongedierte bedekt was) dat het gepiep door het insect werd veroorzaakt. Ik legde hem weer op de grond, om verder te zien, wat er zou gebeuren. Tot twee keer herhaalde dezelfde scène zich. Toen keerde de pad, als verontwaardigd over zoo'n hard wezen, zich langzaam om. Maar arme pad; de tor lag nu in loopende houding op de grond en nauwelijks had de pad zich omgekeerd of — hap! geeft hij den pad in zijn achterste deel een beet, die met een schrik-sprong ontvangen werd en die de pad zich trekkebeenend deed verwijderen. Verder kon ik niet blijven waarnemen. Jammer dat ik niet kan teekenen het zou heusch een illustratie waard zijn geweest, padden hebben toch zulke eigenaardige bewegingen en houdingen; zoo bevoorbeeld als men ze met een takje over den rug strijkt, het zich opheffen op de pootjes.

Dedemsvaart.

Mevr. v. D. ELST—POMPE.

Dotterbloem.

Dat *Caltha palustris* dikwijls in het najaar voor de tweede maal bloeit is een herhaaldelijk geconstateerd feit, ook ik vond op 17 November 1900 bloeiende exemplaren aan de Schie tusschen Rotterdam en Overschie; maar voor mij geheel nieuw, en voor u misschien interessant om te vernemen, is, dat deze plant ook wel midden in den zomer bloeiend voorkomt; ik vond althans op 29 Juli jl aan den Rijn bij Zwanmerdam een exemplaar met bloemknoppen, volkomen bloemen en met jonge vruchten.

Van het bloeien van *C. palustris* in dezen tijd van het jaar had ik nog nooit vernomen, daarom neem ik de vrijheid het u te berichten, en voor 't geval, dat het werkelijk iets bijzonders is, uw aandacht er op te vestigen.

Amsterdam.

M. VAN WARMELO.

Nachtegalaalzug.

Volgend stukje vond ik in het Ochtendblad van de „Frankfurter Zeitung“ van Zondag 16 April 1905. Misschien vindt gij het belangrijk genoeg om in uw tijdschrift op te nemen.

Der gesang der nachtigallen.

Im neuesten Heft des „Prometheus“ (Verlag von R. Mückenberger in Berlin.) lesen wir: Im freien Tierleben der Grossstädte herrschen allgemein die Vögel vor; H. Krohn zählt z. B. für Hamburg 110 heimatberechtigte Brutvögel auf, und unter ihnen ist die Nachtigall in den parkähnlichen Gärten der Alstergegend einer der verbreitetsten Vögel, obwohl mit der Ausdehnung der Grossstadt naturgemäss auch ihre Brutplätze beschränkt worden sind. Ungemein zahlreich aber ist die Nachtigall noch in den unterholzreichen grossen Parks unterhalb Hamburgs an der Elbehausersee bis nach Blankenese und Schulau. Nun macht M. Graemer (Zweiter Bericht des Ornithologischen Vereins zu Hamburg 1902/03) darauf aufmerksam, dass je nach dem Wohnort ein grosser Unterschied im Gesang der Nachtigallen besteht. Nach seiner mehr als zwanzigjährigen Beobachtung zeichnen sich die Nachtigallen der Elbufer, namentlich aus der Gegend von Blankenese, durch einen bedeutend besseren Gesang vor ihren binnenländischen Artgenossen aus; dasselbe ist beim Rotkehlchen der Fall. Der Grund dafür dürfte nach Graemer „in den ununterbrochenen Rauschen des Wassers zu suchen sein, welches den Vogel zu immer neuem Gesange reizt“; werden ja auch die Finken, die im Harze in unmittelbarer Nähe der rauschenden Waldbäche leben als die besten geschätzt. Und doch ist diese Erklärung falsch. Die Nachtigall, wie jeder andere Vogel, singt nur, was sie gehört und gelernt hat. Jedes zusammengehörige Nachtigallenpaar grenzt zwar sein Gebiet ab, in dem keine Artgenossen geduldet werden; die Männchen aber sind grösstenteils in der Mehrzahl vorhanden. Wo sich nun in wasserreichen bewohnten Gegenden mit vielen Unterholz die Nachtigallen zahlreich ansiedeln, wie das in der Gegend der Elbehausersee der Fall ist, liegen die Reviere der Paare dicht zusammen. Die Nähe eines anderen singenden Männchens steigert aber den Eifer im Singen ganz beträchtlich, und mit der Zahl der werbenden Männchen steigert auch die Leidenschaftlichkeit des Schlages. Wo nun die Möglichkeit einer Wahl vorhanden ist, fliegen dem besten Sänger die Weibchen auch am ersten zu, so dass sie rascher und jedenfalls sicherer werben als stümperhafte Sänger. Damit dürfen wir annehmen, dass auch die Gesangsfähigkeit der Nachtigall und anderer Singvögel ihre Ausbildung und Vervollkommnung der *geschlechtlichen Zuchtwahl* verdankt; denn die besten Sänger haben die sicherste Anwartschaft auf Nachkommenschaft; diese aber folgt in der Gesangsleistung wiederum dem Vater. Damit wäre endlich auch der Weg gefunden, auch welchem einzelne Singvogelarten in ihnen besonders günstigen Gegenden besser singen lernen als ihre Artgenossen unter weniger zusagenden äusseren Lebensbedingungen, wo der spärlicheren Besiedelung halber der alle Fähigkeiten steigende Wettbewerb der singenden Männchen, ausbleibt. Widerlegt ist damit auch die alte teleologische Behauptung, dass die Tiere — im Gegensatz zum Menschen — keine „Perfektibilität“ zeigten, und dass die Nachtigall schon zu Adams Zeiten ebenso gesungen habe, wie heute.“

U dankend voor de mij verleende plaatsruimte, verblijf ik met hoogachting,

H. M. KUYPER.

Abnormale Narcissen.

In de nabijheid van Boxstel en tusschen Boxstel en Eindhoven vond ik een paar wilde narcissen, de bekende kopjes en schoteltjes, geheel wit en herkenbaar aan den eigenaardigen bedwelmenden reuk. In de bloemen waren nog slechts een enkele rudimentaire meeldraad aanwezig en verder bezaten de bloemen verscheidene kransen witte kroonbladen. Eene verdere eigenaardigheid was dat het z.g. schoteltje zich in bijzondere blaadjes had opgelost die gedeeltelijk tusschen de kransen kroonbladen hadden. Kortom een paar merkwaardige exemplaren midden tusschen het gras met een groot aantal andere witte bloemen in een weiland aan den weg.

J. H. TEN OEVER.